

**Seminar 5: Markedsteori: Fullkommen
konkurranse, monopoltilpasning,
prisdiskriminering og kollektive goder**

Uke 14, ansvarlig: TAB Fredag kl. 12:15-14:00.

Oppgave 1: Markedsteori – fullkommen konkurranse og monopol (Eksamen HVL, høsten 2023)

Anta at markedets etterspørsel etter et bestemt konsumgode er gitt ved:

$$X^D = 600 - 6p$$

der p er prisen på godet og X^D er markedets totale etterspørsel etter gode. Markedets tilbudskurve er gitt ved:

$$X^S = 2p$$

hvor X^S er antall tilbudte enheter av godet.

- a. Finn markedslikevekten (pris og kvantum) under fullkommen konkurranse.
Svar

Anta nå at det bare er én tilbyder i markedet som dermed har monopol. Den oppgitte tilbudskurven vil da gjenspeile monolets grensekostnad som er lik $\frac{1}{2}X^S$.

- b. Dersom denne aktøren ønsker å maksimere fortjenesten, hvor mye bør den produsere og hva blir prisen?

Svar

- c. Regn ut og forklar effektivitetstapet (dødvektstapet) ved denne tilpasningen.
Svar

- d. Hva blir produsentoverskuddet?
Svar

- e. Illustrer til slutt markedsløsningen ved fullkommen konkurranse og monopol ved bruk av to figurer.
Svar

Oppgave 2

Øvingsoppgaver til kapittel 14

Oppgave 14.1

I spillteori forsøker man som kjent å simulere valgsituasjoner for personer eller bedrifter som står ovenfor gitte handlingsalternativer, og hvilke valg de tar i møte med på forhånd kjente konsekvenser av ulike utfall.

- Redegjør kort hva som menes med en nashlikevekt, en dominant strategi og kooperativt spill.
- Er det noen sammenheng mellom en nashlikevekt og en dominant strategi? Begrunn svaret.

Oppgave 14.2

I tre tabeller (matrisene) under er utfallet av to ulike strategier for to aktører (personer eller bedrifter) presentert.

Tabell 1:

	Person 2 holder tett	Person 2 tilstår
Person 1 holder tett	3 / -3	-2 / 2
Person 1 tilstår	-2 / 2	-3 / 3

Oppgave 3: Prisdiskriminering (HVL 202X)

- a. Man snakker gjerne om tre ulike former for prisdiskriminering. Gjør kort rede for hvorfor prisdiskriminering av tredje orden vil skille seg fra monopol uten prisdiskriminering.

Prisdiskriminering av tredje orden har vi når en produsent kan selge et gode til forskjellige priser til ulike grupper av konsumenter. Et typisk eksempel på tredjeordens prisdiskriminering kan være et busselskap som tar ulik pris fra forskjellige kundegrupper (voksen-, barne-, student- og honnørpriser). Det er tre betingelser som må være oppfylt for at tredje ordens prisdiskriminering kan gjennomføres:

Forskjellige kundegrupper må ha ulik etterspørselsetastisitet

Monopolisten må kunne skaffe seg informasjon om disse ulikhetene

Monopolisten må klare å skille de enkelte kundegruppene (delmarkedene) fra hverandre.

Monopol uten prisdiskriminering: Det er kun en produsent (en tilbyder) av en vare eller tjeneste på et marked.

Forskjellen er at ved tredjeordens prisdiskriminering deler produsenten selv markedet inn i en rekke delmonopolmarkeder; ett delmarked for hver kundegruppe og i hvert av disse delmonopolmarkedene tilpasser han seg slik at grenseinntekt er lik grensekostnad. Dette innebærer således at han tar høyest pris og tilbyr færrest varer i de delmarkeder der etterspørselen er mest uelastisk (minst prisfølsom). Da henter han ut maksimal monopolgevinst. Ved monopol uten prisdiskriminering har ikke produsenten mulighet til å dele kundegruppene inn etter grad av etterspørselsetastisitet, han må derimot ta samme pris fra alle kunder. Dermed vil monopolgevinsten uten prisdiskriminering, under ellers like forhold, bli mindre enn med prisdiskriminering.